

T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesine (d) fıkrasından sonra bir (e) fıkrası eklenmesi hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni ve Cumhuriyet Senatosu Malî ve İktisadi İşler, Millî Savunma ve Bütçe ve Plân komisyonları raporları (Millet Meclisi 1/237; Cumhuriyet Senatosu 1/986)

(Not : Millet Meclisi S. Sayısı : 704)

*Millet Meclisi
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 2337*

13 . 2 . 1969

Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına

Millet Meclisinin 10 . 2 . 1969 tarihli 47 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesine (d) fıkrasından sonra bir (e) fıkrası eklenmesi hakkında kanun tasarısı, dosyası ile birlikte sunulmuştur. Saygılarımla.

*Ferruh Bozbeyli
Millet Meclisi Başkanı*

Not : Bu tasarı 4 . 7 . 1966 tarihinde Başkanlıkça ilk komisyona havale edilmiş ve Genel Kurulun 10 . 2 . 1969 tarihli 47 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek kabul edilmiştir. (Millet Meclisi S. Sayısı : 704)

Malî ve İktisadi İşler Komisyonu raporu

*Cumhuriyet Senatosu
Malî ve İktisadi İşler Komisyonu
Esas No. : 1/986
Karar No. : 14*

21 . 2 . 1969

Yüksek Başkanlığa

T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesine (d) fıkrasından sonra bir (e) fıkrası eklenmesi hakkında kanun tasarısı, Komisyonumuzun 20 . 2 . 1969 tarihli toplantısında tetkik ve müzakere edildi.

Kanunun gerekçesinde belirtilen hususlar ve bunlara mütedair yetkili temsilcilerin verdikleri bilgilere göre :

a) Mâlûliyete duçar olma fiilinin ömrü boyunca mağduru olan şahsın durumunu bir tarafa bırakarak vakanın cereyanı ve mevkiine göre kıymetlendirilmesi,

b) Harb mâlûllerinin azalmakta, mukabil olarak tediyelelere esas olan yekûn miktarlarının süratle artmakta olması dolayısıyla beher mâlûl şahsa ödenecek bedellerin cemiyet bünyesine tersir edecek seviyelere yükselmesi,

c) Mevcutların mağduriyetine mahal bırakmadan ödemeleri sabit tutması, vazife mâlûllerine imkân verilmesi görüşleriyle tasarı metni Millet Meclisi Genel Kurulunca kabul olunan şekliyle aynen kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Millî Savunma Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Bu raporda
Başkan ve Sözcü

Muş
İ. H. Bingöl
Erzurum
O. Alihocagil

Kâtip

Erzincan
F. Baysoy
Edirne
M. N. Ergeneli
Balıkesir
N. Sarlıcalı

Afyon Karahisar
Y. K. Şenocak
Maraş
A. Karaküçük
Tabii Üye
Ş. Özkaya

Çanakkale
Z. Termen
Muğla
İ. Karaoz

Millî Savunma Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu
Millî Savunma Komisyonu

Esas No. : 1/986

Karar No. : 12

15 . 3 . 1969

Yüksek Başkanlığa

Tetkiki hususu Komisyonumuza havale edilen (T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesine (d) fıkrasından sonra bir (e) fıkrası eklenmesi hakkında kanun tasarısı) Komisyonumuzun 14 . 3 . 1969 tarihli Birleşiminde ilgili bakanlık temsilcilerinin iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

Mahiyeti itibariyle kanun tasarısı Komisyonumuzca da benimsenmiştir.

Ancak, yeni getirilmiş bulunan (e) fıkrası ile, bütün askerî mâlûllere (harb mâlûlü tazminatı) hakları verilmiş ise de, 2 ncü madde ile, açıkça unvan itibariyle de bunların tümünün (harb mâlûlü) sayılması gibi, aslında (harb mâlûlü ve şehitlik) kutsal unvanlarının mefhumlarını zedeleyici, hattâ ortadan kaldırmacı bir anlam yaratmıştır.

Bu suretle hem mânevi ve kutsal bir değer zedelenmesine sebebiyet verilmiş, hem de 5434 sayılı Kanunun 64 ncü maddesi ile varlığı ve kıymeti kabul edilmiş ve hattâ ayrı bir başlık altında müstakil bir kısım olarak mütalâa edilmiş bulunan (harb mâlûllüğü) statüsü ve mefhumuna da aykırı hareket edilmiş bulunmaktadır.

Bu mülâhazalardan ötürü 2 ncü maddenin ikinci fıkrasında yer alan «Bu kanun uyarınca harb mâlûlü ve şehit yetimi sayılmış bulunanlara» ibaresinin, (Bu kanunun (e) fıkrası şümulüne giren mâlûller, dul ve yetimlere de) şeklinde tadil edilmesi Komisyonumuzca zaruri ve hakşinaslık adedilmiştir.

Havalesi gereğince Bütçe ve Plân Komisyonuna tevdi edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Komisyon Başkanı
İstanbul
Muhalefet şerhi eklidir
T. Arıburun

İzmir
Muhalifim söz hakkım
mahfuzdur
O. Kor

Başkanvekili
İstanbul
C. Yıldırım

Malatya
H. Öner

Bu raporda
Sözcü ve Kâtip
Samsun
H. E. Işıklar

Kayseri
S. Turan

Adana
2 ncü madde tadiline
muhalifim
M. N. Ademoğlu
Tabii Üye
F. Özdilek

C. Senatosu

(S. Sayısı : 1244)

Muhalefet Şerhi

1. 5434 sayılı Kanununun 64 ncu maddesinde (a), (b), (c), (ç) fıkralarında hakiki harb mâlûlünün tarifi yapılmıştır. Hülâsa olarak; (harbde fiilen ateş altında, her nevi düşman silâhlarının tesiri ile, askerî harekât, iç tedip ve hudut hareketleri sırasında) ölenler, yaralananlar «Şehit ve harb mâlûlleri olurlar...»

2. (d) fıkrası ile hava ve denizaltı kazaları bu şümule alınmıştır. Kanaatimee, gaye haklı fakat teknik taktim yanlış olmuştur.

3. Bu defa, (e) fıkrası ile bütün mâlûller şümule girmiş ve (Harb şehidi ve mâlûlü) mefhumu büsbütün zedelenmiş ve hattâ ortadan kaldırılmıştır.

Bu sebepten ötürü harb ve harbin dayandığı moral prensip ve sebeplere ve harb mâlûllerinin hissiyatına mühim mikyasta menfi tesir edecek olan böyle bir karışımın yapılmasını doğru bulmamaktayım.

Vazife mâlûllerini terfi edici zamları sağlamalı, fakat unvanlar karıştırılmamalıdır.

14 . 3 . 1969

Komasyon Başkanı
İstanbul

Tekin Arıburun

Bütçe ve Plân Komisyonu raporu

Cumhuriyet Senatosu

Bütçe ve Plân Komisyonu

Esas No. : 1/986

Karar No. : 132

20 . 3 . 1969

Yüksek Başkanlığa

Millet Meclisinin 10 . 2 . 1969 tarihli 47 nci Birleşiminde öncelik ve ivedilikle görüşülerek işari oy ile kabul edilen, T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncu maddesinde (d) fıkrasından sonra bir (e) fıkrası eklenmesi hakkında kanun tasarısı, Komisyonumuzun 20 Mart 1969 tarihli 29 ncu Birleşiminde, ilgili Hükümet temsilcileri de hazır buldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

I - Millet Meclisi metni, T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncu maddesi ile tanınan hakların, Türk Silâhlı Kuvvetlerinde hizmet görenlerden, hazarda ve fevkalâde hallerde talim, tatbikat ve manevra sırasında ve İç Hizmet Kanununun ve yönetmeliğinin gerektirdiği askerî görevlerle özel kanunların tahmil ettiği diğer görevlerin ifası sırasında mâlûl kalanlara da teşmil edilmesini; ayrıca, bu değişikliğe paralel olarak, halen «inhisar beyiyeleri üçte birleri» nden istifade edenlerin hakları saklı tutulmak kaydıyla, yukarıda sözü edilenlere, tesbit olunan esaslar dâhilinde ödeme yapılmasını öngörmektedir.

a) 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncu maddesine 6306 sayılı Kanunla eklenen (d) fıkrası ile; «hazarda ve fevkalâde hallerde emir veya vazife ile uçuş yapan uçucularla, hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emirle vazifeli olarak tayyarede bulunanlardan uçuşun havadaki ve yerdeki sebepleri ile ve yine emir ve vazife ile dahil yapan dalgıçlarla, hangi meslek ve sınıftan olursa olsun emirle vazifeli olarak denizaltı gemisinde veya dalgıç kıtasında bulunanlardan denizaltıcılığın veya dalgıçlığın çeşitli sebep ve tesirleri ile vazife mâlûlü olan» muvazzaf ve yedek subay, astsubay, askerî memur, erbaş ve erlere, orduda vazifelenirilmiş sivil iştirakçilere ve erlikten dolayı aylık bağlananlara, «harb mâlûlü» denilmiş ve bunlara, vazife mâlûllüğü aylıklarıyla birlikte «harb mâlûllüğü zammı» ödenmesi kabul edilmiştir.

Sözü edilen hüküm, Türk Silâhlı Kuvvetlerinde hizmet gören ve sadece yukarıda sayılan vazifelilerden denizaltında veya havada hizmet ifa etmeleri halinde vazife mâlûlü olanlara uygulanmakta; Deniz ve Hava Kuvvetlerinin diğer mensupları ile Kara Kuvvetleri ve Jandarma Genel

Komutanlığındaki görevliler, havada veya denizdeki emsallerine göre ve değişik şiddette olmak üzere hizmet riskine mâruz buldukları halde, bu hükmün dışında kalmaktadırlar.

Halbuki, bir vazifelinin mâruz kalacağı hizmet riskini, diğer bir sınıf mensubu ile mukayeseye imkân yoktur ve tehlikenin hepsi için mevcut bulunduğu bir vakiydir. Nitekim, bu nevi vazifelerin ifası dolayısıyla mâlûl kalanlar, hizmet risklerini gösteren birer emsal teşkil etmektedirler.

Vazifenin birini diğerinden üstün tutmak için hukukî bir sebep mevcudolmadığı cihetle, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri ile Jandarma Genel Komutanlığında her sahada vazife görenlerin harb mâlûliyeti zammından faydalandırılmaları, görev ve hizmette öngörülen eşitliğin zaruri bir neticesidir.

Esasen, Türk Silâhlı Kuvvetlerindeki hizmetlilere İç Hizmet Kanunu ile sağlanan sosyal haklarda, sınıf ve meslekler arasında bir fark gözetilmemiş olmasına rağmen, sosyal yardım mahiyetini taşıyan harb mâlûllüğü zammının ödenmesinde farklılık yaratılması hizmetin özelliğine de uygun düşmemektedir.

Bu itibarla, 6306 sayılı Kanunla T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 nci maddesine eklenen (d) fıkrasında belirtilen yerlerde, hazarda ve fevkalâde hallerde görev yapanlardan vazife mâlûlü olanların durumları harb mâlûlü emsalleri gibi mütalâa edildiğine göre, bunların dışında kalanların da aynı şartlar ve tesirler altında mâlûl olmaları halinde aynı işleme tabi tutulmaları, eşitliğin sağlanması bakımından zaruri bulunmaktadır.

Bu hususun gerçekleştirilmesini öngören tasarrufların 1 nci maddesi, Komisyonumuzca uygun mütalâa edilmiş ve benimsenmiştir.

b) Millet Meclisi metninin 2 nci maddesi; 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun (a), (b), (c) ve (d) fıkralarına göre harb mâlûlü statüsünde bulunanlara verilmekte olan inhisar beyiyeleri üçte birlerinden, tasarrufların 1 nci maddesi uyarınca harb mâlûlü ve şehit yetimi sayılanların da istifade ettirilmelerini öngörmektedir.

Harb mâlûlleri ve şehit yetimlerinin himayesi maksadiyle 1929 yılında 1485 sayılı Kanunla, Tekel maddelerinin satışı dolayısıyla verilen beyiyelerin üçte birinin, Ziraat Bankasında tesis olunacak bir fonda toplanması ve bunların harb mâlûlleri ile şehit yetimlerine tevzi kabul edilmiş ve bu uygulamaya bugüne kadar devam olunmuştur.

Ancak, tesis edildiği tarihte 800 bin lira civarında olan fon, zamanla artarak 1968 yılında 60 milyon liraya ulaşmış; buna mukabil, fondan yararlanan harb mâlûllerinin sayısı 1936 yılında 1 128 iken, 1968 de 325 e düşmüş bulunmaktadır. Bu tabii gelişme muvacehesinde, dağıtılan ikramiyeler, sözü edilen fonun tesisindeki «himaye» maksadının dışında bir nitelik kazanmış ve yüksek miktarlara ulaşmıştır.

Harb mâlûllerinin bu durumuna karşılık vazife mâlûlleri çok daha ağır ve kifayetsiz şartlar altında yaşama mücadelesi yapmaktadırlar. Nitekim, birinci derecede vazife mâlûlü olan erler halen 250 lira aylık aldıkları halde, aynı derecedeki harb mâlûlü erlere 1 876 lira aylık ödenmektedir. Birinci derecede vazife mâlûlü teğmene 607,50 lira harb mâlûlü teğmene 3 505,50 lira; vazife mâlûlü binbaşıya 1 485 lira, harb mâlûlü binbaşıya 4 383 lira ödeme yapılmaktadır.

Tasarrufların kanunlaşması halinde, halen sayıları 325 olan harb mâlûlü subaylara 1968 yılında verilen Tütün İkramiyesi miktarı dondurulacak ve artan paralar, sayıları 256 olan vazife mâlûlü subaylara belirli esaslar dâhilinde ve mâlûliyet derecelerine göre dağıtılacaktır. Vazife mâlûllerine tevzi edilen miktarlar, harb mâlûllerine yapılan ödeme seviyesine ulaştıktan sonra artan paralar da Hazineye kalacaktır.

Tasarrufların 1 nci maddesi ile harb mâlûlü olarak kabul edilenlerin, harb mâlûllerine tanınan haklardan istifade ettirilmeleri tabii olduğu kadar, inhisar beyiyeleri üçte birlerinin ulaştığı yüksek miktarların kazandığı nitelik dolayısıyla mâlûller arasında meydana gelen büyük dengesizliğin giderilmesi ve Türk Silâhlı Kuvvetlerinde görevli bulunanlara da bu suretle bir teminat tanınması, sosyal bünyede mevcut bir eşitsizliğin düzeltilmesi yönünden zaruri telâkki edilmek gerekir.

Bu itibarla, Millet Meclisi metninin 2 nci maddesinde öngörülen hususlar Komisyonumuzca da yerinde görülmüş; tasarımı Komisyonumuzdan önce tetkik eden Millî Savunma Komisyonunun, 2 nci maddenin 2 nci fıkrasında yaptığı değişiklik, meselenin prensibini teşkil eden 1 nci maddenin kabulünden sonra bir mâna ifade etmiyeceği cihetle benimsenememiştir.

Yukarıda arz edilen hususlar muvacehesinde tasarı, Komisyonumuzca uygun mütalâa edilmiştir.

II - Millet Meclisince kabul edilen 1 nci, 2 nci, 3 ncü, geçici 4 ncü ve 5 nci maddeler Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

III - Tasarımın Genel Kurulda öncelik ve ivedilikle görüşülmesi hususunda istemde bulunulması da kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan Ankara Y. Köker	Sözcü Sakarya O. Salıhoğlu	Kâtip Balıkesir C. İnkaya	Cumhurbaşkanınca S. Ü. R. Üner
Aydın İ. C. Ege	İstanbul H. Berkol	Manisa O. Karaosmanoğlu	Ordu Ş. Köksal
Trabzon Ö. L. Hocoğlu	Uşak M. F. Atayurt	Van Söz hakkım mahfuzdur F. Melen	

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ
METİN

T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesine (d) fıkrasından sonra bir (e) fıkrası eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesine (d) fıkrasından sonra aşağıda belirtilen (e) fıkrası eklenmiştir.

e) Hazarda ve fevkalâde hallerde talim, tatbikat ve manevra sırasında ve İç Hizmet Kanununun ve yönetmeliğinin gerektirdiği askerî görevlerle özel kanunların tahmil ettiği diğer görevlerin ifası sırasında ve bu görev ve hizmetlerin çeşitli sebep ve tesirleriyle;

MADDE 2. — 5434 sayılı T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesinin a, b, c ve d fıkralarına göre harb mâlûlü statüsünde bulunanların ve şehit yetimlerinin 1485 sayılı Kanun uyarınca almakta oldukları inhisar beyiyeleri üçte birleri 1968 yılında dağıtılan miktarlar üzerinden saklı tutulur.

Bu kanun uyarınca harb mâlûlü ve şehit yetimi sayılmış bulunanlara 1485 sayılı Kanuna göre ödenecek inhisar beyiyeleri üçte birleri diğerlerinin saklı tutulan hakları dağıtıldıktan sonra artan miktar üzerinden usulüne göre ödenir.

Ancak, birinci madde hükmüne girenlere dağıtılan miktarlar diğerlerinin 1968 yılında aldıkları seviyeye ulaştıktan sonra artan miktar Hazineye kalır.

MADDE 3. — 1485 sayılı Kanunun ve değişikliklerinin bu kanuna aykırı hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE — T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesinin (e) fıkrası hükmü bu kanunun yürürlüğe girmesinden evvel aynı sebep ve tesirlerle mâlûl kalan ve şehidolanlar hakkında da uygulanır.

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinden itibaren yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

MALİ VE İKTİSADİ İŞLER KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 ncü maddesine (d) fıkrasından sonra bir (e) fıkrası eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisince kabul edilen 2 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen 3 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Millet Meclisince kabul edilen geçici madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisince kabul edilen 4 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisince kabul edilen 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.

CUMHURİYET SENATOSU MİLLİ SAVUN-
MA KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

**T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 nci mad-
desine (d) fıkrasından sonra bir (e) fıkrası
eklenmesi hakkında kanun tasarısı**

MADDE 1. — Millet Meclisince kabul edilen
1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 5434 sayılı T. C. Emekli San-
dığı Kanununun 64 nci maddesinin a, b, c ve d
fıkralarına göre harb mâlûlü statüsünde bulu-
nanların ve şehit yetimlerinin 1485 sayılı Ka-
nun uyarınca almakta oldukları inhisar beyiye-
leri üçte birleri 1968 yılında dağıtılan miktarlar
üzerinden saklı tutulur.

Bu kanunun (e) fıkrası şümulüne giren mâ-
lûller, dul ve yetimlere de 1485 sayılı Kanuna
göre ödenecek inhisar beyiyeleri üçte birleri di-
ğerlerinin saklı tutulan hakları dağıtıldıktan
sonra artan miktar üzerinden usulüne göre öde-
nir.

Ancak, birinci madde hükmüne girenlere da-
ğıtılan miktarlar diğerlerinin 1968 yılında aldık-
ları seviyeye ulaştıktan sonra artan miktar Ha-
zineye kalır.

MADDE 3. — Millet Meclisince kabul edilen
3 nci madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Millet Meclisince ka-
bul edilen geçici madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisince kabul edilen
4 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisince kabul edilen
5 nci madde aynen kabul edilmiştir.

BÜTÇE VE PLÂN KOMİSYONUNUN KABUL
ETTİĞİ METİN

**T. C. Emekli Sandığı Kanununun 64 nci mad-
desine (d) fıkrasından sonra bir (e) fıkrası
eklenmesi hakkında kanun tasarısı**

MADDE 1. — Millet Meclisi metninin 1 nci
maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Millet Meclisi Metninin 2 nci
maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 nci
maddesi aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE — Millet Meclisi metni-
nin geçici maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Millet Meclisi metninin 4 nci
maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Millet Meclisi metninin 5 nci
maddesi aynen kabul edilmiştir.

